

**POHJANMAAN LIITON JA VAASAN KAUPUNGIN
ESITYS TUOMIOISTUNVIRASTON
SIJOITTUMISESTA VAASAAN**

Österbottens förbund Pohjanmaan liitto

Oikeusministeriö

oikeusministerio@om.fi

PÄIVITETTY ESITYS 26.1.2018

Tuomioistuinvirasto Vaasaan

Vaasan kaupunki on halukas toimimaan oikeusministeriön toimikunnan perustettavaksi ehdottaman tuomioistuinviraston sijoituspaikkakuntana.

Laki valtion yksiköiden ja toimintojen sijoittamista koskevasta toimivallasta 2 §:n mukaan lain tavoitteena on valtion keskitetysti hoidettavien valtion toimintojen sijoittamista koskevan toimivallan järjestäminen siten, että sijoittamispäätökset 1) turvaavat valtion tehtävien tuloksellisen hoitamisen; 2) edistävät maan tasapainoista alueellista kehitystä, tukevat työllisyyttä maan eri osissa ja turvaavat työvoiman saantia valtion tehtäviin; sekä 3) perustuvat kaikkia hallinnonaloja koskevaan yhtenäiseen käytäntöön ja kansanvaltaiseen päätöksentekoon.

Tämän lisäksi valtioneuvoston asetus valtion yksiköiden ja toimintojen sijoittamista koskevasta toimivallasta 1 § 3 toteaa, että yksiköiden ja toimintojen sijoittamisessa on otettava huomioon olemassa olevat ja kehittyvät osaamis- ja toimintokeskittymät.

Vaasan kaupunki korostaa, että tuomioistuinviraston perustaminen Vaasaan takaisi ylläolevien tavoitteiden saavuttamista, koska Vaasassa on alaan perustuva toimiva osaamiskeskittymä joka tuottaa tuloksia ja joka vahvistuisi entisestään perustamispäätöksen mukaan. Alan pätevän kielitaitoisen työvoiman saanti on alueella turvattu.

Kaupungilla on lukuisia viraston toiminnan kannalta olennaisia vahvuuksia, joista merkittävimpiä ovat:

1) Vaasassa on vahva oikeudellinen infrastruktuuri

Vaasan kaupungissa on vahva oikeudellinen infrastruktuuri, joka rakentuu usean toisiaan tukevan pilarin varaan. Kaupungissa sijaitsee hovioikeuden, hallinto-oikeuden ja käräjäoikeuden muodostama molemmilla kotimaisilla kielillä palveleva tuomioistuinkokonaisuus.

Tuomioistuimissa työskentelee parasta aikaa yhteensä 112 lainkäyttöhenkilöä ja tämän lisäksi yli 50 kansliahenkilöä, yhteensä noin 190 htv.

Tuomioistuinten ohella kaupungissa toimii syyttäjänvirasto, oikeusaputoimisto, ulosottovirasto sekä poliisilaitos. Myös yksityisen sektorin lakimiehet ovat hyvin edustettuina. Asianajotoiminta on vilkasta ja kaupungissa toimivat kansainväliset yritykset työllistävät lukuisia juristeja.

Näin laaja oikeudenkäytön kokonaisuus edistää huomattavasti perustettavan viraston toiminnan käynnistymistä ja vaikuttaa positiivisesti viraston rekrytointipohjaan, henkilöstökierron mahdollisuuksiin ja alueen vetovoimaisuuteen.

2) Vaasassa on monipuolinen kokonaisuus oikeustieteellistä koulutusta

Kaupungissa toimii Helsingin yliopiston kaksikielinen oikeustieteellinen koulutus, joka jo neljännesvuosisadan ajan on tuottanut kielitaitoisia lakimiehiä alueen ja maan tarpeisiin. Vaasassa on saatavilla myös korkeakoulutasoista oikeustradenomikoulutusta sekä julkisoikeuden ja julkisjohtamisen koulutusta Vaasan yliopiston ja Vaasan ammattikorkeakoulun toimesta.

Vaasan kaupungilla on vahva tahto huolehtia korkeatasoisen yliopistokoulutuksen tulevaisuudesta ja on myös ollut mukana rahoittamassa eräitä professuureja oikeustieteelliseen koulutukseen liittyen.

Vaasassa tuomioistuinviraston on helppo rekrytoida kaikkiin toimintoihinsa pätevää, sitoutunutta ja aidosti kaksikielistä henkilöstöä.

Oikeusministeriön toimikunnan ehdotuksessa tuomioistuinviraston perustamisesta todetaan, että tuomioistuinvirastolle siirrettäisiin mm. tuomioistuinten henkilöstö- ja taloushallinnon tehtäviä sekä käännös- ja tulkkauspalvelut. Kaikkiin näihin toimintoihin löytyy Vaasan seudulta osaava työvoima ja monella tasolla alan koulutusta. Vaasassa on jo pitkään toiminut esim. Certia Oy, joka on erikoistunut talous- ja henkilöstöhallinnon palveluiden tuottamiseen mm. yliopistoille ja yrityksille. Tämän lisäksi Vaasassa toimii Pohjanmaan tulkkeskus, joka antaa tulkkauspalveluita 50 eri kielellä ja on usein käytetty tuomioistuimissa, missä tulkin läsnäolo edistää asian käsittelyä. Korkealaatuisia käännöksiä tehdään kaikilla kielillä laajan valtakunnallisen yhteistyöverkoston kautta.

3) Vaasan seutu on Suomen elinvoimaisimpia alueita

Vaasa ja Vaasan seutu ovat Suomen elinvoimaisimpia ja kilpailukykyisimpiä alueita. Tämä on käynyt ilmi useissa riippumattomissa kaupunkiseutuvvertailuissa¹ ja elinvoima- sekä kilpailukykytutkimuksissa. Vaasan seutukunta sijoittui ensimmäiseksi vuosina 2013 ja 2015, koska innovatiivisuus, työn tuottavuus, työllisyysaste ja koulutustaso olivat seudun vahvuuksia. Vuonna 2016 Vaasa nousi ykköseksi huomioiden mm bruttokansantuotteen, korkeakoulutettujen määrän, väkimäärän kehityksen ja työttömien määrän. Myös useat yhteiskunnalliset ja taloudelliset mittarit osoittavat, että elämänlaatu seudulla on korkea, palvelut runsaita, etäisyydet lyhyitä ja ostovoima hyvä. Menestyksen tärkeimpänä yksittäisenä syynä on seudun kansainvälinen energiakeskittymä käsittäen 140 yritystä, joissa on n. 11 000 työntekijää ja jonka viennin osuus on jopa 80 %. Elinkeinorakenne on hyvin monipuolinen, mikä tukee Vaasan hyvää työllisyysastetta.

Vaasasta on myös erittäin hyvät kulkuyhteydet pääkaupunkiseudulle; jopa 5 lentoa/vrk molempiin suuntiin ja Tukholmaan 4 lentoa. Junalla pääsee 12 kertaa päivässä Vaasasta Helsinkiin ja nopein matka kestää ainoastaan 3 h 40 min.

4) Toimivat tilaratkaisut

Mitä tuomioistuinviraston tilaratkaisuihin tulee, Vaasan kaupungilla on osoittaa useita riittävän korkeatasoisia kiinteistöjä, joissa toiminta voidaan käynnistää ja joihin on mahdollista asentaa nykyaikaiset viesti-, kommunikaatio- ja muut työvälineet.

5) Kaksikielisyyteen liittyvät vahvuudet

Yhteiskunta kehittyy tällä hetkellä kohti suurempia alueita ja kokonaisuuksia. Tästä näkökulmasta kansalaisten kielellisten oikeuksien ja kaksikielisyyden turvaamisen merkitys on kasvanut. Oikeudenkäyttö on kehittyneiden yhteiskuntien tunnus ja sen merkitys yksilöille ja yhteisöille on aivan olennainen. Mahdollisuus asioida äidinkielellään oikeudellisessa prosessissa, ymmärtää ja tulla ymmärretyksi ovat välttämättömiä.

Oikeusministeriön mietinnössä 23.7.2017 todetaan että ”Ruotsista ja Norjasta saatu palaute on yksiselitteinen siinä suhteessa, että sijainti pääkaupungin ulkopuolella on käytännössä vaikeuttanut näiden maiden tuomioistuinvirastojen toimintaa. Tämä on ilmennyt erityisesti vaikeuksina pätevän henkilöstön palkkaamisessa” Yllä olevien faktojen perusteella korostamme, että näin ei olisi Vaasassa, tilanne on päinvastainen. Maamme kansalliskielien, suomen ja ruotsin näkökulmasta Vaasa on ainoa paikka maassamme, joka kykenee aidosti

¹ MDIn alueprofiilitutkimus 2016: <http://www.mdi.fi/alueprofiilit/>
<http://www.satamittari.fi/suomen-seutukuntien-kilpailukyky-2015>
<http://www.satamittari.fi/suomen-seutukuntien-kilpailukyky-2013>

takaamaan kansalaisten kielellisten oikeuksien toteutumisen. On myös huomattava, että tuomioistuinvirastolla on olennainen rooli muun muassa digitaalisten työvälineiden ja koulutuksen kehittämisessä osana tuomioistuintyön kaksikielisten palvelujen toteuttamista.

6) Kansainväliset yhteydet – pitkä perinne

Vaasan hovioikeus ja hallinto-oikeus sekä Pohjanmaan kärjäoikeus ovat perinteisesti lähettäneet aktiivisesti edustajiaan erilaisiin pohjoismaisiin yhteistyökokouksiin kuten yhteispohjoismaisiin tuomareiden jatkokoulutusseminaareihin (SEND), Nord-nordiska juristmöter-seminaareihin sekä pohjoismaisiin lakimieskokouksiin (NJM). Hovioikeus on ollut aktiivisesti edustettuna pohjoismaisten ylioikeuksien presidenttien kokouksissa ja harjoittaa säännöllistä vierailuvaihtoa Uumajassa toimivan hovioikeuden (Hovrätten för Övre Norrland) kanssa, johon liittyen lähes koko Uumajan henkilökunta vieraili Vaasan hovioikeudessa. Vaasan hallinto-oikeudella on puolestaan kiinteät yhteydet Uumajassa toimivaan hallinto-oikeuteen (Förvaltningsrätten i Umeå) ja samalla tavalla ympäristöasioihin erikoistuneeseen ruotsalaiseen tuomioistuimeen (Mark- och miljödomstol). Pohjanmaan kärjäoikeudella on ollut yhteisiä tapaamisia puolin toisin Uumajan kärjäoikeuden kanssa ja vastikään aloitettu Pohjoismaiden välinen tuomarivaihdanta on täällä jo konkreettisesti toteutunut.

Hovioikeus, Pohjanmaan kärjäoikeus ja Vaasan hallinto-oikeus ovat hovioikeuspiirin muiden kärjäoikeuksien kanssa toimineet toistuvasti isäntinä Euroopan Neuvoston alaisuudessa toimivan tuomioistuinvirastojen yhteistyöelimen (ENCJ) organisoimassa eurooppalaisessa tuomarivaihdossa. Vastaavasti Vaasasta ja hovioikeuspiiristä olevat tuomioistuimet ovat voineet lähettää edustajiaan tutustumaan muiden maiden tuomioistuihin.

Vaasassa olevat tuomioistuimet ovat edellä mainitun yhteistyön tuloksena saaneet runsaasti tietoa käytännöistä muissa maissa. Tämä kokemus on otettu huomioon toiminnan kehittämisessä. Yhteistyön myötä on myös tullut esiin muissa maissa aikaisemmin esiin nostettuja kansainvälisiin velvoitteisiin liittyviä ajankohtaisista kysymyksistä. Esimerkiksi ihmisoikeusvelvoitteiden mukaisen toiminnan vaatimukset mukaan lukien velvoite asioiden suulliseen käsittelyyn hovioikeudessa ja esteellisyyssäännöksiin tiukemmasta huomioon ottamisesta nostettiin huomattavan aikaisin esiin Vaasan hovioikeudessa.

Tämän lisäksi Pohjanmaan maakunnalla, Vaasan kaupungilla ja täällä toimivilla kuudella korkeakouluilla (Vaasan yliopisto, Åbo Akademi, Hanken-Svenska handelshögskolan, Helsingin yliopisto, Vaasan ammattikorkeakoulu ja Yrkeshögskolan Novia) on kaikilla pitkät perinteet kansainvälisestä yhteistyöstä. Vaasan seutu on aidosti kansainvälinen, sillä täällä puhutaan yli 100 eri kieltä ja täällä on edustettuna 120 kansallisuutta. Pohjoismaat ovat luontevasti pitkään olleet erityisasemassa yhteyksien ja verkostojen ylläpitämisessä.

7) Muut perustelut

Valtioneuvoston asetus valtion yksikköjen ja toimintojen sijoittamista koskevasta toimivallasta 3 §:n 2 mom mukaan alueellistamisen koordinaatioryhmä pyytää määrääjain maakunnan liitoilta esitykset valtion yksikköjen ja toimintojen sijoittamisesta maakunnan alueelle. Asetuksen 6 §:n 1 mom mukaan vertailuun otettavia paikkakuntia valittaessa on otettava huomioon 3 §:n 2 momentissa tarkoitettut maakunnan liittojen tekemät esitykset valtion yksikköjen ja toimintojen sijoittamisesta maakunnan alueelle. Pohjanmaan maakuntahallituksen kannanotto on toimitettu oikeusministeriöön 22.3.2017 ja tuomioistuinviraston sijoittaminen Vaasaan on myös kirjattu Pohjanmaan maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelmaan vuosille 2017-2018.

Yhteenveto

Kuten lakiluonnos alueiden kehittämisestä ja kasvupalveluista 6 §:n 1-6 kohdat tavoittelee Pohjanmaan maakunnalla, Vaasan kaupungilla ja sitä ympäröivällä seudulla on:

- 1) vahva halu jatkossakin edistää maan tasapinosta kehitystä vahvistamalla alueen kehittämistä ja kansainvälistä kilpailukykyä
- 2) osaaminen vahvistaa alueen elinvoimaa ja kasvua sekä edistää kestävä työllisyyttä, että väestön hyvinvointia ja osaamista
- 3) vahva tahtotila kehittää ja parantaa alueen omia vahvuuksia ja erikoistumista sekä parantaa alueen yhdyskuntarakennetta ja saavutettavuutta

Vaikka Vaasan seutu on jo pitkään ollut Suomen vetureita ja Vaasan kaupunki on perinteisimpiä oikeudenhoito- ja hallintokaupunkeja Suomessa, se ei ole juuri näkynyt valtion alueellistamistoimenpiteissä. Tämän takia Pohjanmaan liitto ja Vaasan kaupunki yhdessä korostaa, että tällä paikkakunnalla virastolla olisi ehdottomasti parhaat toimintaedellytykset ja pystyisi täällä edistää suomalaisen tuomioistuinhallinnon toimintaa ja tulevaisuutta. Vaasan kaupunki ja Pohjanmaan liitto esittävätkin, että tuomioistuinviraston sijoittaminen Vaasaan olisi tarkoituksenmukainen, looginen, oikeudenmukainen ja ennen kaikkea toimiva ratkaisu.

Vaasassa, 9.2.2018

Kaj Suomela
Maakuntajohtaja, Pohjanmaan liitto

Tomas Häyry
Kaupunginjohtaja, Vaasan kaupunki

Aikaisempia kannanottoja:

Pohjanmaan maakuntahallituksen kannanotto, toimitettu oikeusministeriöön 22.3.2017
Pohjanmaan maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelma vuosille 2017-2018

Vaasan kaupungin esitys oikeusministeriöön 18.3.2016, päivitetty esitys 15.8.2017